

Jarosław Lewczuk, Piotr Dziedzic, Krzysztof Garbacz, Grzegorz Domański

Polanowice, st. 1, gm. Gubin, woj.
zielonogórskie, AZP 62-6/10

Informator Archeologiczny : badania 30, 231-232

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wschodniej części wykopu. Odślonięto i przebadano jedynie południowo-zachodni narożnik ziemianki z dobrze zachowanymi konstrukcjami drewnianymi ścian, o długości około 2 x 1 m. Narożnik był częścią obiektu odkrytego w wykopie IX w 1995 r. Licząc od powierzchni ziemi ziemianka miała około 1,5 m głębokości. Obiekt 2/96 znajdował się w południowej partii wykopu. Była to ziemianka wybudowana na planie prostokąta o wymiarach około 3,5 x 3 m i głębokości około 2 m. W jej obrębie natrafiono na bardzo dobrze zachowane konstrukcje drewniane ścian i prawdopodobnie podłogi. W narożniku północno-wschodnim odkryto piec kamiennieo-gliniany, wybudowany na planie podkowy. Konstrukcja pieca składała się z dużych kamieni o średnicy około 0,4–0,5 m, uszczelnionych gliną i drobnymi kamieniami. Piec zachował się do wysokości około 0,6 m, jego średnica wynosiła około 1,5 m. W wykopie odkryto 4 zabytki wydzielone: 2 noże żelazne i 2 kamienne oselki. Poza tym znaleziono 399 fragmentów naczyń glinianych oraz 29 kości zwierzęcych. Z konstrukcji drewnianych obu obiektów pobrano próbki do analizy ¹⁴C i badań dendrochronologicznych. Na podstawie tegorocznych badań stwierdzono, że odkryte w wykopie IX z 1995 r. konstrukcje drewniane pochodzą z ziemianki mieszkalno-gospodarczej; obiekty 1/96 i 2/96 są jednofazowe; południowy stok cypla był zabudowany obiektami o charakterze mieszkalno-gospodarczym.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego; zabytki metalowe zostały poddane konserwacji w Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie.

Podłęże, st. 12,
gm. Niepołomice,
woj. krakowskie

patrz: neolit

Pokrzywnica, st. 1,
gm. Pawłów, woj. kieleckie

patrz: młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich

POLANOWICE, st. 1,
gm. Gubin,
woj. zielonogórskie,
AZP 62-6/10

- grodzisko kultury łużyckiej (okres halszacki)
- grodzisko wczesnośredniowieczne

Rozpoznawcze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 5 września do 22 października przez dr. Jarosława Lewczuka (Muzeum Archeologiczne Środkowego Nadodrza w Zielonej Górze z siedzibą w Świdnicy), z udziałem mgr Piotra Dziedzica i Krzysztofa Garbacza, przy współpracy prof. dr. hab. Grzegorza Domańskiego (Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk we Wrocławiu). Finansowane przez PSOZ oraz Muzeum Archeologiczne Środkowego Nadodrza w Zielonej Górze z siedzibą w Świdnicy. Pierwszy sezon badań. Wykop o wymiarach 30 x 2 m (60 m²) usytuowano w miejscu, gdzie wg źródeł pisanych znajdowała się zachodnia część grodziska, zniszczona w XVIII w., prostopadle do krawędzi części istniejącej, około 4 m poniżej korony wałów.

Zachowane relikty grodu, identyfikowanego w literaturze z grodem w Niemczy, mają kształt zbliżony do owalu o średnicach u podstawy 228 x 198 m. W części wschodniej wykopu, pod warstwą orną, przesyconą materiałem ceramicznym, odkryto warstwę kulturową grubości do 2 m, w której wyodrębniono 2 poziomy związane z pożarami. Poniżej tej warstwy odsłonięto 63 jamy, z których część wiązała się z różnymi fragmentami warstwy kulturowej. Przynajmniej 2 jamy pochodziły z późnych faz (D–E) wczesnego średniowiecza. W zachodniej części wykopu, na przestrzeni około 10 m, bezpośrednio pod warstwą orną, odkryto całec. W miejscu wyraźnego naturalnego spadku terenu odsłonięto w przybliżeniu prostopadły do przebiegu wykopu rów głębokości 1,7–2 m, szerokości 4,5–5 m. Na podstawie występującej w nim ceramiki, można go uznać za fosę grodu południowo-zachodniego z faz B i C. Ogółem znaleziono 32 000 fragmentów ceramiki, głównie kultury łużyckiej. Z warstwy kulturowej pozyskano 70 zabytków wydzielonych, również należących do tej kultury, a wśród nich: paciorki szklane, brązowy grocik scytyjski, kościany grot strzały, kółka brązowe, sierp brązowy, fragment brązowej siekierki, miniatutki naczyń, ciężarka tkackiego i młotka, naczynie interpretowane jako „smoczek” do karmienia niemowląt. Unikatowym w skali europejskiej zabytkiem był odkryty pod warstwą pożarową ołtarz. Zbudowano go z kamieni i dużych fragmentów ceramiki, wymodelowano z gliny i wypalono. Ma on postać okrągłej w poziomie płyty, wypukłej w środku, z plastycznym, dookólnym żłobkiem w odległości 10 cm od krawędzi. Jego górna

powierzchnia nosi ślady działania wysokiej temperatury, co może być związane z paleniem na nim ognia. W okolicy ołtarza znaleziono ułamki bardzo starannie wykonanych naczyń, w tym miniaturowych, oraz glinianą miniaturkę ciężarka tkackiego. Brak jest dotychczas analogii dla tego typu obiektów na obszarze kultury lużyckiej.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Archeologicznym Środkowego Nadodrza w Zielonej Górze z siedzibą w Świdnicy. Badania będą kontynuowane.

Popławy, st. 14,
gm. Brańsk, woj. białostockie

patrz: środkowa i późna epoka brązu

POZNAŃ,
pl. Kolegiacki,
AZP 52-28/-

- kościół farny – kolegiata poznańska św. Marii Magdaleny, wczesne średniowiecze – okres nowożytny (XIII–XVIII w.)

Stacjonarne badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 21 października do 20 grudnia przez mgr. Zbigniewa Karolczaka (Muzeum Archeologiczne w Poznaniu). Finansowane przez Urząd Miejski w Poznaniu. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 128 m².

Celem badań było rozpoznanie części prezbiterialnej kościoła, zbadanie zawartości grobów, eksploracja części podposadzkowej i zbadanie fundamentów zniszczonego na przelomie XVIII/XIXw. kościoła. Zbadano fragment cmentarza przykościelnego oraz cmentarza mieszczącego się w obrębie kościoła. Wyeksplorowano w sumie 14 grobów datowanych na XV–XVIII wiek. Z elementów architektonicznych (budowlanych) na uwagę zasługuje destrukcja jednego filara ceglanoego.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Archeologicznym w Poznaniu. Badania będą kontynuowane.

POZNAŃ,
ul. Rynek Śródecki 4,
AZP 52-27/-

- cmentarzysko szkieletowe z wczesnego średniowiecza (X–XII w.)
- ślady osadnictwa późnośredniowiecznego (XIV w.)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone we wrześniu przez mgr. Pawła Pawlaka i Ewę Ciesielską (Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska Poznań). Finansowane przez Komitet Badań Naukowych. Drugi sezon badań.

Wykop (3 x 7 m) założono na przedłużeniu w kierunku zachodnim sondażu nr IV z 1994 roku. Przebadano powierzchnię 21 m².

Odkryto ogółem 21 grobów, w tym 18 nowych (nadano im numery od 24 do 41) oraz 3 groby (17, 21 i 22), które wyeksplorowane zostały częściowo w 1994 roku. Średnio na 1 m² przypadła 1 pochówek, co świadczy o dużej koncentracji grobów, które zarejestrowane były na kilku poziomach. Zdecydowana większość grobów sytuowana była na osi wschód–zachód. Zmarłych układano w pozycji wyprostowanej na wznak, z rękoma wyciągniętymi wzdłuż tułowia, z głowami zwróconymi przeważnie w kierunku zachodnim (tylko w trzech grobach stwierdzono ułożenie zmarłych głową na wschód). W większości przypadków zarysy jam grobowych były widoczne – miały one kształty regularne, zbliżone do owali bądź prostokątów z zaokrąglonymi narożnikami. Prawie we wszystkich grobach stwierdzono relikty drewnianych konstrukcji. W niektórych przypadkach odnotowano na owych dranicach ślady intencjonalnego opalania, co wiązać należy ze zwyczajami pogrzebowymi – niewykluczone, że mamy do czynienia z przejawem rytualnego „opalania” jamy grobowej. Z praktykami tymi prawdopodobnie mają związek spore ilości węgla drzewnych rejestrowanych w obrębie jam grobowych. Odkryto również obiekt paleniskowy (ob. 5/96) związany z funkcjonowaniem cmentarza, przy którym zapewne czczono pamięć zmarłych w trakcie pogrzebu lub w czasie dorocznych świąt. Badania tegoroczne dostarczyły również zupełnie nowych jakościowo elementów. Chodzi tu o odkryty fragment założenia konstrukcyjnego (ob. C), będącego reliktem chaty, w której (w narożniku północno-zachodnim) zarejestrowano bruk kamienny wraz z paleniskiem oraz około 35 jam postępowych, tworzących regularny, prostokątny układ. Nie znamy jednak całego zarysu owej konstrukcji, określona jest tylko długość północnego boku (3,5 m). Całkowitej długości ściany zachodniej i wschodniej nie dało się ustalić, gdyż część obiektu znajdowała się poza granicą południową wykopu. Obiekt zalegał pod poziomem grobów i wstępnie datować go można na około połowę X wieku. Prace na cmentarzysku dostarczyły ciekawych zabytków, z których na szczególną uwagę zasługują: drewniane wiadro okute trzema żelaznymi obręczami.